
Warszawa, 1 października 2016 r.

KRD.RPD.80.2016.1.

Opinia prawna
w przedmiocie rekrutacji na studia III stopnia

I. Stan faktyczny

Pytająca uczestniczyła w rekrutacji na studia III stopnia na Uniwersytecie X. W pierwszym etapie rekrutacji zdobyła maksymalną liczbę punktów, jednakże z rozmowy wstępnej nie otrzymała żadnego punktu. Pytająca stawia zarzut braku merytorycznej oceny rozmowy wstępnej.

W związku z powyższym stawia pytanie: czy ma prawo odwołać się od decyzji komisji i uzyskać uzasadnienie przedmiotowej decyzji, ewentualnie powtórzyć rozmowę wstępną przed komisją?

II. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).
2. Uchwała nr A Senatu Uniwersytetu X w sprawie ustalenia ogólnych zasad postępowania rekrutacyjnego na pierwszy rok jednolitych studiów magisterskich oraz studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia począwszy od naboru na pierwszy rok studiów w roku akademickim 2016/2017.
3. Uchwała nr B Senatu Uniwersytetu X w sprawie ustalenia szczegółowych warunków i trybu naboru na pierwszy rok trzeciego stopnia, w tym limitów w roku akademickim 2016/2017.

III. Analiza prawna

Zgodnie z art. 196 ust. 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym- dalej jako p.s.w., wyniki postępowania rekrutacyjnego [na studia doktoranckie] są jawne. Podobny przepis znajduje się we wskazanej ustawie w odniesieniu do wyników postępowania rekrutacyjnego na studia [akademickie] – art. 169 ust. 16 p.o.s.w. Według słownika języka polskiego przymiotnik jawny oznacza: „dokonywany lub odbywający się w sposób dla wszystkich widoczny, świadomy”.

Prawidłowe zdekodowanie normy wyrażonej w przepisach przewidujących jawność wyników postępowania rekrutacyjnego na studia doktoranckie wymaga spojrzenia szerszego, uwzględniającego kontekst, w którym owa zasada jawności występuje. Zgodnie z art. 196 ust. 2 rekrutacja na bezpłatne studia doktoranckie odbywa się w drodze konkursu. Warunki i tryb rekrutacji na studia doktoranckie oraz ich formy określa w uczelni senat, a w jednostce naukowej - rada naukowa jednostki. Z treści ust. 4 tego artykułu wynika, że od decyzji komisji rekrutacyjnej służy odwołanie, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji, odpowiednio do rektora lub dyrektora jednostki naukowej. Podstawą odwołania może być jedynie wskazanie naruszenia warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie, o których mowa w ust. 2. Fakt, że rekrutacja na studia doktoranckie odbywa się w formie konkursu oznacza, że prowadzona jest ona w ramach postępowania mającego na celu wybranie najlepszego kandydata na uczestnika studiów doktoranckich. Skoro postępowanie konkursowe ma na celu wyłonienie najlepszego kandydata, należy uznać, że opiera się ono na rywalizacji kandydatów. Skoro jednocześnie osobie biorącej udział w postępowaniu rekrutacyjnym przysługuje odwołanie od decyzji komisji rekrutacyjnej, to odwołanie to musi zmierzać do wykazania, że w świetle ustalonych uprzednio warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie kandydat ten jest lepszy od osoby, która została przyjęta na studia doktoranckie. Nie ulega wątpliwości, że zwycięzcą konkursu może być jedynie kandydat, który w sposób obiektywny, na podstawie ustalonych kryteriów, jest najlepszy spośród wszystkich kandydatów. W sytuacji, w której kandydaci na studia doktoranckie nie mają możliwości zapoznania się z rezultatem osiągniętym w tym samym postępowaniu przez ich kontrkandydatów, nie jest możliwe dokonanie porównania wyników uzyskanych w procedurze rekrutacyjnej przez poszczególnych kandydatów, a tym samym nie jest możliwa ocena zasadności wyłonienia zwycięzcy konkursu. W istocie bowiem nie jest możliwe dokonanie porównania pomiędzy wynikami osiągniętymi przez dane osoby w ramach tego samego postępowania rekrutacyjnego przeprowadzonego w formie konkursu.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że jawność wyników postępowania rekrutacyjnego na studia doktoranckie wymaga, aby podać do wiadomości publicznej nie tylko samą osobę zwycięzcy(ów) konkursu, ale również rezultat osiągnięty przez poszczególnych kandydatów w postępowaniu konkursowym.

Przez decyzję w sprawie przyjęcia na studia należy rozumieć **decyzję administracyjną**, czyli akt administracyjny wydany przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną, doręczony

kandydatowi – w formie papierowej lub elektronicznej – za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Decyzja kończy postępowanie w danej sprawie rozstrzygając o przyjęciu bądź nieprzyjęciu na studia.

Komunikat o wyniku postępowania rekrutacyjnego widoczny w indywidualnym koncie ERK jest publikowany wyłącznie w celach informacyjnych i nie jest decyzją administracyjną. Od komunikatu opublikowanego w koncie ERK nie przysługuje odwołanie. Odwołanie przysługuje tylko od decyzji administracyjnej. Oznacza to, że odwołania nie należy wносить zbyt wcześnie (czyli przed otrzymaniem decyzji) ani zbyt późno (czyli po upływie 14 dni od jej otrzymania) i że mogą się w nim znaleźć wyłącznie konkretne zarzuty co do prawidłowości przebiegu rekrutacji.

Poruszając kwestię odwołania od decyzji komisji należy wskazać, iż odwołanie nie wymaga, co do zasady, żadnego uzasadnienia. Wystarczy, by jego treść wyrażała niezadowolony strona z wydanej decyzji. Przepisy szczególne mogą jednak ustalać odmienne, bardziej rygorystyczne wymogi.

Na gruncie analizowanych spraw tylko treść art. 169 ust. 14 oraz art. 196 ust. 4 p.s.w. może nasuwać pewne wątpliwości. Zgodnie z nimi podstawą odwołania od decyzji odmawiających przyjęcia na studia wyższe lub studia doktoranckie może być jedynie wskazanie naruszenia warunków i trybu rekrutacji. Pojawia się zatem pytanie, czy mają one charakter przepisów szczególnych, mocą których odwołanie od decyzji należącej do wspomnianej kategorii nie powinno ograniczać się wyłącznie do jej generalnego zakwestionowania, lecz powinno wskazywać także konkretne zarzuty we wskazanym nimi zakresie. Odpowiedź na nie jest o tyle istotna, że tego rodzaju zarzuty zwykle nie są podnoszone przez kandydatów, którym nie powiodło się w postępowaniu rekrutacyjnym. Dominują natomiast argumenty o pozaprawnym, zwykle socjalnym charakterze, niewskazujące na jakiegokolwiek naruszenia warunków czy trybu rekrutacji.

W jednym z wyroków stwierdzono, że wspomniane przepisy nie mają merytorycznego charakteru w tym sensie, że nie są one przepisami szczególnymi, o jakich stanowi art. 128 k.p.a., a ich redakcja nie rodzi powinności przytoczenia w odwołaniu określonych zarzutów. Z tym poglądem trudno w pełni się zgodzić, gdy zestawimy go z brzmieniem art. 169 ust. 14 oraz art. 196 ust. 4 w/w ustawy. Ich treść, przez zastosowanie frazy, że „podstawą odwołania

może być jedynie wskazanie naruszenia warunków i trybu rekrutacji”. Dlatego wydaje się, że bardziej wyważone stanowisko zajął w tej kwestii WSA w Krakowie. Sąd ten przyjął bowiem, że norma zawarta we wspomnianych przepisach ma charakter szczególny, gdyż ogranicza z woli ustawodawcy zakres przedmiotowy, do jakiego mogą być odniesione zarzuty względem decyzji odmawiającej przyjęcia na studia.

Można się przy tym zgodzić z judykaturą, że redakcja przepisów art. 169 ust. 14 oraz art. 196 ust. 4 p.s.w. jest niefortunna. Sugerują one bowiem, że jedyną podstawą uchylecia lub zmiany decyzji może być naruszenie warunków i trybu rekrutacji na studia, przez co można by dojść do przekonania, że żadne inne naruszenia prawa nie powinny być w tej sytuacji uwzględniane. Jest to rozumienie nie do zaakceptowania. Nie można przecież przyjąć, że nawet ciężkie kwalifikowane wady decyzji miałyby pozostawać bez wpływu dla rozstrzygnięcia organu odwoławczego tylko dlatego, że nie dotyczą warunków i trybu rekrutacji na studia. Także każde inne naruszenie musi być więc brane pod uwagę i stosownie oceniane.

Podsumowując, można więc oczekiwać, by odwołanie osoby, której odmówiono przyjęcia na studia, zawierało zarzuty, o których stanowią art. 169 ust. 14 oraz art. 196 ust. 4 p.s.w. Ich pominięcie powinno zatem skutkować wezwaniem do uzupełnienia braku formalnego podania w stosownym trybie przewidzianym przepisami kodeksu postępowania administracyjnego. Należy jednak uznać, że ze względu na specyfikę omawianego rodzaju spraw takie wezwanie może mieć miejsce tylko wtedy, gdy nawet w ramach rozszerzającej wykładni sformułowania „wskazanie naruszenia warunków i trybu rekrutacji” zarzutów konkretnego odwołania nie da się zakwalifikować do wspomnianej grupy. Niezależnie od tego organ odwoławczy nie będzie związany granicami odwołania. Dlatego poza zbadaniem, czy w toku postępowania pierwszoinstancyjnego nie doszło do naruszenia warunków i trybu rekrutacji, jego obowiązkiem będzie również ponowne, pełne rozpatrzenie sprawy.

Należy zwrócić uwagę na par. 4 pkt. 5 i 6 Uchwały nr A Senatu Uniwersytetu X – Komisja rozpatruje wnioski i skargi oraz opiniuje odwołania kandydatów złożone w związku z postępowaniem rekrutacyjnym. Nadto, komisja oraz zespoły egzaminacyjne dokumentują przebieg każdej z części postępowania kwalifikacyjnego sporządzając z nich stosowny protokół. Protokół podpisują wszyscy członkowie komisji lub zespołu egzaminacyjnego

biorący udział w danej czynności postępowania. Protokoły są przekazywane do jednostki i archiwizowane w dokumentacji przebiegu postępowania rekrutacyjnego.

Zgodnie z uchwałą B Senatu Uniwersytetu X - Postępowanie kwalifikacyjne na studia na Wydziale Prawa i Administracji, składa się z dwóch etapów. W pierwszym etapie Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna dokonuje oceny kandydatury zgodnie z pkt. 2.1 i 2.3 Uchwały. Do drugiego etapu, tj. rozmowy kwalifikacyjnej, przystępują kandydaci, którzy uzyskali najwięcej punktów w etapie pierwszym, w liczbie przekraczającej o połowę ustalony limit miejsc. Kandydaci, którzy nie przystępują do rozmowy kwalifikacyjnej uzyskują z niej 0 (zero) punktów.

Rozmowa kwalifikacyjna dotyczy zainteresowań naukowych kandydata, rozumienia przez niego istoty pracy naukowej, metody jej prowadzenia i spodziewanych efektów. Nadto, rozmowy kwalifikacyjne mają różny charakter. Mogą być formą obrony złożonego wcześniej projektu badawczego, sprawdzać predyspozycje do pracy badawczej, ogólną orientację w dyscyplinie, w jakiej kandydat zamierza uzyskać tytuł doktora, znajomość literatury przedmiotu. Forma zależy od specyfiki studiów doktoranckich na wybranym wydziale. Komisja rekrutacyjna mając powyższe miała prawo pytać Pytającego np. o pojęcie publikacji naukowej.

Wynik kandydata jest sumą punktów uzyskanych przez kandydata w obu etapach postępowania. Na studia przyjmowani są kandydaci w kolejności według listy rankingowej, w liczbie równej limitowi przyjęć ustalonemu dla danych studiów.

Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna może jednak ustalić minimalny wynik punktowy, jaki muszą osiągnąć kandydaci, żeby być przyjęci. W przypadku niektórych studiów ten próg jest wyrażony wprost już w kryteriach kwalifikacji (przykładowo, dla studiów w dyscyplinie fizyka: „Do przyjęcia mogą być zakwalifikowani kandydaci, których ostateczny liczbowy wynik kwalifikacji będzie wynosił co najmniej 33,33 punktów.”). **Komisja ma jednak prawo zarówno ustalić ten próg na wyższym poziomie, jak i ustalić go dla studiów, które nie mają takiej wartości sformułowanej w kryteriach wprost.**

Taki próg jest ustalany jeden raz dla danych studiów, to znaczy: jeśli studia prowadzą nabór uzupełniający, próg obowiązuje również podczas tego naboru.

Kandydaci, którzy nie osiągną minimalnego wyniku kwalifikacji wymaganego do przyjęcia otrzymują decyzję o nieprzyjęciu na studia z powodu zbyt małej liczby punktów i nie mogą być przyjęci, nawet jeśli na danych studiach pozostały wolne miejsca w ramach postępowania kwalifikacyjnego.

IV. Wnioski

Podsumowując należy wskazać, że w świetle aktualnie obowiązującego prawa Pytający ma prawo odwołać się od decyzji komisji rekrutacyjnej, a także żądać wglądu do protokołu z przebiegu rozmowy rekrutacyjnej oraz uzasadnienia decyzji. Dopiero po zapoznaniu się z przesłankami do wydania decyzji oraz jej uzasadnieniem można ustalić czy doszło do naruszenia przepisów mogących skutkować uchYLENIEM lub zmianą decyzji.

Akty wewnętrzne nie wskazują na możliwość powtórzenia rozmowy rekrutacyjnej.

Zespół Prawny

Rzecznika Praw Doktoranta